

DRÁTOVANÉ ŠPERKY III

KARLA HÁTLEOVÁ

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Drátované šperky III

Karla Hátleová

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 4223. publikaci

Odpovědná redaktorka Jana Minářová
Sazba a grafická úprava Marcela Drobná
Fotografie na obálce Karla Hátleová
Fotografie v knize Karla Hátleová
Návrh grafické úpravy a obálky Zuzana Brečanová

Počet stran 112
První vydání, Praha 2010
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.
Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

© Grada Publishing, a.s., 2011
Cover Design © Zuzana Brečanová, 2011

Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorkou ověřeny, přesto nelze za ně převzít zodpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody. Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-247-2637-3

obsah

úvod 7

základní tvary 8

materiál 8

pomůcky 8

postupy 9

kroužky 9

spirály 9

zapínání 10

ketlování 10

náušnicový závěs 12

základní vyplétání 13

postupy zpracování 14

tepání 14

žihání 15

letování 16

inspirace 18

celodráťené šperky 18

řetízky 19

vzor 1 20

vzor 2 21

vzor 3 22

vzor 4 24

vzor 5 25

vzor 6 26

kruhové a přívěsky 28

vzor 1 29

vzor 2 30

vzor 3 31

korálky z drátů 32

kuličky z drátů 34

vyplétané kruhové náušnice 35

tepané šperky 36

řetízek s tepanými čtverečky 36

řetízek s tepanými hádky 38

náušnice s tepanými listy 39

prsten s tepaným srdcem 40

dvoubarevné náušnice 41

žihané šperky 42

náramek z měděných plíšků 42

měděné náušnice 44

letované šperky 46

náušnice se samostatným kamenem 46

náhrdelník s kameny 48

celodráťený kroucený přívěsek 50

přívěsek s kameny 52

a cínovými kapkami 52

náramek s kamenem 54

netradiční přívěsky 56

rybka 56

motýl 58

květinka 60

vážka 61

šperky zvěrokruhu 62

přívěsek – Ohnivě plamínky 64

náhrdelník – Měděný beránek 66

náhrdelník – Bellus Taurus 68

náušnice – Malachitky schoulené 70

náušnice – Prostě spolu 72

náhrdelník – Vnitřní krása 74

prsten – Vodou hýčkaný 76

náramek – Vesmírné tajemství 78

náušnice – Lví hřívá 80

náhrdelník – Sluncem rozkvetlá 82

náhrdelník – Čarovné doteky 84

náramek – Znamení panny 86

náušnice – Růžové šeptání 88

přívěsek – Krásně váhavý 90

náramek – Štíří stezky 92

přívěsek – Ostré pohlazení 94

náušnice – Modrá elegance 96

náhrdelník – Přesná střela 98

náušnice – Elegance Kozoroha 100

náramek – Barvy země 102

náušnice – Prameny potoků 104

přívěsek – Vodní Hladina 106

prsten – Královna ryb 108

náhrdelník – Peřeje snů 110

pár slov závěrem 112

úvod

Motto: Věřte náhodám! Mnohdy vás dovedou k zázrakům.

Některé věci vznikají po dlouhých přípravách a jsou důkladně naplánovány. Jiné jsou výsledkem souhry více či méně příznivých náhod. Tato kniha je tím druhým případem.

Trocha zmatků, jejichž detaily si s dovolením nechám pro sebe, vedla k tomu, že jako první vyšla publikace Drátované šperky II, která důkladně a podrobně popisuje naprosté začátky drátování komponentů a výrobu jednoduchých šperků. Druhý díl byl na světě, ale první se nějak ztratil v nastalých okolnostech. Právě ta dvojka v názvu již vyšlé knihy ale volala po dílu prvním. Chvíli to vypadalo, že tato kniha bude právě tím chybějícím prvním dílem, ale nakonec se napsání „Jedničky“ zhostila jiná autorka a má kniha dostala číslo III. Všechny milovníky drátování proto může těšit, že k těmto zmatkům došlo. Jinak by se asi tato kniha nikdy nezrodila.

Jen velmi těžko bych dokázala napsat více začátečnickou knihu, než jsou Drátované šperky II. Proto je tato má druhá „třetí“ kniha docela jiná. Postupy základního drátování v ní nejsou hlavním tématem. Mnohem více se zaměřuje na netradiční způsoby práce s dráty a s kovy. Snahou této knihy je dodat vám odvalu k vytváření nejen celodrátovaných, ale i tepaných, žíhaných a letovaných šperků a to vše v domácích podmínkách s běžně dostupnými materiály a pomůckami.

Šperky, jejichž výroba je v knize popsána, jsou vyrobeny nejen z drátů a kovů, ale

i z polodrahokamů. Korálky jsem tentokrát nechala stranou a dovolila si do knihy přidat trochu svého zájmu o ezoteriku. Proto jsou šperky vytvořené z tyrkysů, citrínů, ametystů a tak dále. V knize najdete i rozdělení polodrahokamů podle zvěrokruhu a také popisy k výrobě šperků s tématem jednotlivých znamení.

Ať už jste tuto knihu vzali do rukou záměrně nebo jen náhodou, doufám, že je to váš první krok ke vzniku vašeho malého zázraku – krásného šperku.

Karla Hátlová – kajjka

základní tvary

K základům drátování šperků patří zvládnutí jednotlivých drobných částí, z nichž se šperky skládají. Podrobným popisům jejich výroby jsem se věnovala v knize Drátované šperky II, proto v této kapitole jen trochu připomenu několik tvarů, které budou nezbytné pro výrobu šperků dále popsaných.

Materiál

K následujícímu drátování můžete použít dráty měděné, mosazné, zinkované, zlatené, stříbřené, barvené, zubařské i jiné. Potřeba je pouze to, aby byly dostatečně tvárné a dostatečně pevné zároveň. Zároveň nesmíte zapomenout na fakt, že šperk se nosí většinou přímo na těle a proto by neměl nijak dráždit kůži. Nemám teď na mysli škrábání nebo jiné mechanické poškození, ale hlavně různé alergické reakce na běžné kovy. Pokud patříte k lidem s citlivější pleť, volte dráty zubařské, pokovené drahými kovy, nebo alespoň lakované.

Vhodné jsou dráty o průměru 0,7–1,1 mm

Pomůcky

Základní pomůckou k drátování jsou pochopitelně kleště. Kleště vhodné k drátování šperků jsou cca 13 cm dlouhé.

Budete potřebovat:

- kleště s kulatými čelistmi – ketlovací
- kleště štípací boční
- kleště se zoubky

Ostatní pomůcky najdete přímo v konkrétních popisech výroby jednotlivých šperků.

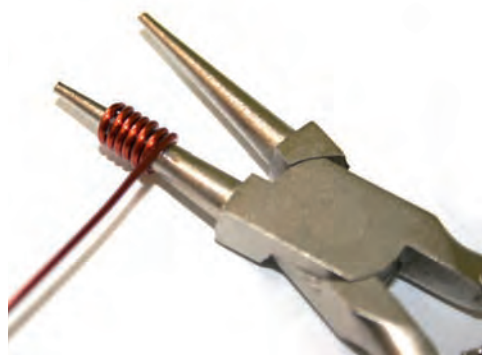
Postupy

Kroužky

Nejjednodušší způsob výroby kroužků na pletací jehlici:

1. Namotejte drát na tyčku, která svým průměrem odpovídá požadované velikosti kroužků. K omotání můžete použít například pletací jehlici.
2. Z takto vzniklé pružinky odděluje štípacími kleštěmi jednotlivé kroužky.

Složitější způsob, při kterém odpadá hledání pletací jehlice:

1. Uchopte konec drátu do ketlovacích kleští asi v polovině délky jejich čelistí. Špičky kleští přitom směřují vzhůru a drát je vodorovně.
2. Pootočte kleštěmi směrem od sebe tak, aby se drát začal navíjet okolo vzdálenější čelisti kleští.
3. Stisk kleští vždy povolujte a vracejte se do výchozí polohy. Tím budete postupně navíjet drát na kleště. Jednotlivé otočky drátu přidávejte vždy dolů pod vznikající pružinku. Tím se nebudou kroužky zmenšovat.
4. Ze vzniklé pružinky odděluje štípacími kleštěmi jednotlivé kroužky.

základní tvary

Spirály

1. Na konci drátu udělejte malé očko.
2. Potom vezměte drát naplocho do kleští se zoubky a postupně stáčejte spirálu.
3. Otáčejte drátem, ne kleštěmi. Tím předejdete poškrábání drátu.
4. Po několika otočkách můžete spirálu dotvarovat v prstech.

Zapínání

Jako zapínání vyrobte jednoduchý háček, který snadno zapnete do jakéhokoli oka.

1. Na konci drátu udělejte první očko.
2. Ve vzdálenosti asi 1,5 cm přehněte drát přes ketlovací kleště.

3. Drát zkraťte na úroveň prvního oka.

4. Na konci drátu stočte druhé očko.

Ketlování

Ketlování je způsob spojování korálek drátem.

1. Na jednom konci drátu stočte ketlovacími kleštěmi očko se zalomením.
2. Za očko navlečte korálek.
3. Drát za korálkem zkraťte asi na délku 8 mm.
4. Ketlovacími kleštěmi stočte očko nad korálkem.
5. Jednotlivé takto naketlované korálky pak spojte k sobě.

základní tvary

Náušnicový závěs

Nejjednodušším závěsem je tzv. afroháček:

1. Připravte si dva dráty dlouhé přibližně 5 cm a na každém z nich stočte první očko.
2. Nyní pracujte s oběma dráty najednou. Podržte obě očka u sebe a asi 1,5 cm od nich dráty přehněte.
3. Konce drátů zkraťte štípacími kleštěmi a zabruste brusným kamenem.

Základní vyplétání

Základní výplet je tvořený osmičkami ze slabého drátu vedeného mezi silnými dráty kostry.

1. Výplet začněte několika otočkami slabého drátu na kostře.
2. Vychází-li slabý drát ze spodní strany kostry, vedte jej na protější stranu tak, aby se dostal nad kostru.
3. Pak udělejte znova jednu nebo více otoček a opět vedte drát zpět.
4. Druhý způsob je jednoduchý volný výplet. Při děláni smyčky okolo drátu kostry vedte slabý drát směrem dolů k výpletu a pak teprve nahoru k další smyčce.

postupy zpracování

Tepání

Tepání je vlastně roztloukání drátů nebo plechů kladivem. Při tepání můžete také do plechů tvořit reliéfy nebo otvory.

MATERIÁL:

K tepání se hodí dráty spíše silnější, aby plocha vzniklá roztlučením byla dost výrazná. Vybírejte si také dráty, které nejsou barvené lakováním, protože při roztlučení by se mohla barva z drátu olupovat.

Plech použité k tepání by měly být dostatečně tvárné. Vhodná je například měď o síle 0,5 mm, kterou získáte například z parapetových plechů.

POMŮCKY:

Základní pomůckou je pochopitelně kladivo a kovadlinka.

Dalšími pomůckami mohou být různé hřebíky, důlčíky, průrazníky, šroubováky, kleště, dlátka a vrtačka.

Při zpracování plechů jistě užijete nůžky na plech, kleště a také brusné kameny k opracování hran.

K tepání reliéfů budete kromě kovadlinky někdy potřebovat i dřevěné prkýnko.

POSTUP:

1. Při prostém roztloukání položte drát na kovadlinku a jednoduše ho zploštěte údery kladivem.
2. Při tvoření reliéfů, položte plech na kovadlinku, nebo dřevěné prkýnko a pomocí kladiva a potřebných pomůcek tvořte vzor.
3. Nakonec ještě můžete plech dotvarovat kleštěmi. Nezapomeňte vždy dobře opracovat ostré hrany a výčnělky pilníkem, nebo brusným kamenem.

Žihání

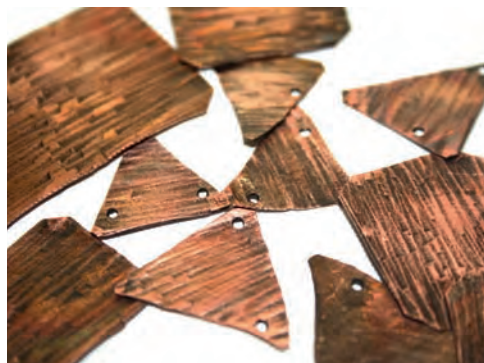
Žihání je v tomto případě bráno hlavně jako zajímavá povrchová úprava převážně mědi. Šperky, vyrobené například tepáním, dostanou po vyžihání zajímavý, starý vzhled.

MATERIÁL:

Plech, který chcete žihat. Výborně se k tomu hodí například měď. Měděné plechy o síle 0,5 mm seženete například v klempířských potřebách.

POMŮCKY:

- vyjetý motorový olej (nebo alespoň kuchyňský olej)
- plechovka se svíčkou
- hadřík na čištění
- kleště

POSTUP:

1. Plíšek uchopte pevně do kleští a nahřejte ho nad plamenem.
2. Ponořte plíšek do vyjetého motorového oleje (pokud ho nemáte, postačí i kuchyňský olej).
3. Zapalte svíčku v prázdné plechovce a nad jejím plamenem držte plíšek.
4. Žíhejte tak dlouho, dokud olej nevyhoří. Nelekněte se velkého plamene.
5. Po vyžihání nechte plíšek zchladnout a vyčistěte ho od sazí hadříkem. Pokud jste použili motorový olej, bude spíš potřeba plíšek pořádně vydrhnout saponátem pod vodou.

postupy zpracování

Letování

Letování (z německého löten), nebo také pájení, je technika spojování kovů pomocí snadno tavitelných slitin (nejčastěji na bázi cínu). Jen tak pro zajímavost: tuto techniku znali již obyvatelé ze starověké Mezopotámie kolem roku 2000 př. n. l. (a u nás Keltové v 5. stol. př. n. l.).

MATERIÁL:

Materiálem pro letované šperky jsou nejen dráty a plechy, ale i kameny, které budete do šperků vsazovat.

POMŮCKY:

Základní pomůckou je tyčová pájka. Tuto pájku snadno koupíte v železářství za přijatelnou cenu.

Další nezbytností je cín a pájecí kapalina.

K práci s kameny je pak potřeba ještě samolepicí měděná páska.

K dokončení vzhledu šperků můžete použít i kapalné patiny.

Všechny pomůcky dostanete v obchodech s potřebami k tiffany technice

Pro vlastní práci si připravte ještě polystyrénovou podložku a špendlíky a pochopitelně i nezbytné kleště k tvarování drátů nebo nůžky ke stříhání plechu.

POSTUP:

1. Před vlastním letováním si připravte jednotlivé části šperku a dokonale je odmastěte.
2. Budete-li do šperku vsazovat kámen, oblepte ho po obvodu samolepicí měděnou páskou.
3. Na polystyrénovou podložku složte podobu šperku a zajistěte jeho části špendlíky, aby se při letování neposouvaly.
4. Potřete letovaná místa pájecí kapalinou a na několika místech přibodujte jednotlivé části k sobě cínem.
5. Potom můžete šperk sundat z podložky a dokončit pocínování.
6. Konečný vzhled šperku můžete dokončit potřením patinou, která pocínovaná místa zabarví.

! *Tip: Pro práci s cínem si jako podložku připravte například větší dlaždici. Nepropálíte tak stůl v případě malé nehody. Nezapomeňte také na to, že pájecí kapalina je kyselina, proto buďte při práci s ní opatrní. Nejen, že může snadno zničit nástroje, kterými si při práci pomáháte, ale mohla by vám i poleptat kůži.*

inspirace

Celodrátované šperky

Pro začátek se naučte pracovat se samotným drátem. Není k tomu potřeba mnoho pomůcek ani zvláštní materiály a výsledek mnohdy předčí vaše očekávání. Netrapte se tím, že v popisech jsou uvedeny různé druhy drátů. Základem je vybrat si drát, se kterým se vám bude dobře pracovat a který bude dobře držet tvar. Pokud máte doma jen jeden druh drátu, který je silný alespoň 0,7 mm, klidně se pusťte do práce. K některým šperkům budete potřebovat ještě slabší drát. Takže, jestli najdete drátek slabší než 0,4 mm, máte vyhráno. Postupy jsou přece stále stejné, ať už budete pracovat s drátem o něco silnějším či slabším, s měděným, stříbrným či barevným.

Řetízky

Tvoření řetízků je zábavná hra plná nápadů. Řetízek je přece sám o sobě náhrdelníkem. Ale s trochou fantazie je i náušnicí, náramkem, nebo spojovacím prvkem mezi dalšími částmi zajímavého šperku.

K tvorbě řetízků budete potřebovat silnější drát a pochopitelně kleště. A pak ještě musíte vyrobit hromádku kroužků, kterými budete dílky řetízku spojovat k sobě.

POTŘEBY:

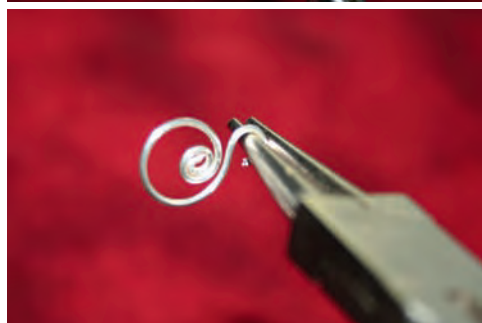
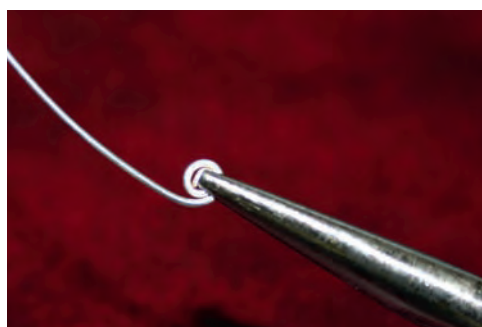
- drát o síle cca 0,7–1,0 mm
- kleště štípací
- kleště ketlovací
- kleště se zoubky
- pletací jehlice č. 3–4, nebo ketlovací kleště

POSTUP PRO VÝROBU ŘETÍZKU:

1. Před začátkem práce si vyrobte spojovací kroužky a také zapínací háček.
2. Připravte si dva stejně dlouhé kousky drátu. Z jednoho stočte dílek řetízku. Pokud jste drát při výrobě dílku krátili, o stejnou délku zkratíte i druhý připravený drát. Bude vám sloužit jako měrka drátů k výrobě dalších dílků řetízku.
3. Na vyrobený dílek řetízku připevněte jeden kroužek.
4. Změřte délku dílku s kroužkem. Změřte také délku zapínacího háčku.
5. Počet potřebných dílků zjistíte tak, že od požadované délky řetízku odečtete délku háčku a zbytek vydělíte naměřenou délkou dílku s kroužkem.
6. Před začátkem práce si nachystejte podle připravené měrky potřebný počet drátů k výrobě všech dílků řetízku.
7. Jednotlivé vyrobené dílky řetízku spojíte k sobě kroužky. Hezky vypadá spojení více kroužky najednou.
8. Různým otočením jednotlivých dílků můžete vytvořit nové vzory řetízku.

Vzor 1

Připravte si dva dráty dlouhé cca 5 cm. Z jednoho vyrobte dílek, z druhého „měrku“.

POSTUP VÝROBY ZÁKLADNÍHO DÍLKU:

1. Na jednom konci drátu stočte spirálku se dvěma otočkami.
2. Dále drát vytvarujte do další, tentokrát však velmi volné, otočky.
3. Konec drátu zkraťte na 8 mm od místa, kde se dráty sešly nad sebou. Nezapomeňte zkrátit o stejnou délku i drát připravený na „měrku“!
4. Nyní stočte malé očko s opačným směrem stáčení.